

IRENEUSZ KAMIŃSKI*

TORUŃ

V TORUŃSKIE SYMPOZJUM POŚWIĘCONE ALTERNATYWNYM
RUCHOM RELIGIJNYM PT. „DUCHOWOŚĆ DALEKIEGO WSCHODU
A CHRZEŚCJAŃSTWO. DIALOG CZY KONFRONTACJA?”
TORUŃ, 12–14 LISTOPADA 2013 ROKU

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TiCz.2013.054>

W Toruniu w auli Centrum Dialogu Jana Pawła II (pl. S. Frelichowskiego 1) w dniach 12–14 listopada 2013 r. – niejako na zakończenie Roku Wiary – odbyło się kolejne już *V Toruńskie Sympozjum poświęcone Alternatywnym Ruchom Religijnym*. Jego tematyka koncentrowała się na ruchach religijnych i parareligijnych, które wywodzą się z religii i duchowości Dalekiego Wschodu, a które są obecne w naszym kręgu kulturowym i cywilizacyjnym. Sympozjum nosiło tytuł „Duchowość Dalekiego Wschodu a chrześcijaństwo. Dialog czy konfrontacja?” Głównymi organizatorami tego wydarzenia byli: Wydział Teologiczny UMK w Toruniu i Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Do pozostałych współorganizatorów należały również: Stowarzyszenie Kultury Chrześcijańskiej im. ks. Piotra Skargi i Instytut ks. Piotra Skargi

* Ireneusz Kamiński, magister prawa, absolwent UMK w Toruniu. Związany z Pracownią Dokumentacji i Badań Alternatywnych Ruchów Religijnych i Parareligijnych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

oraz PCh24.pl; Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” Oddział Okręgowy w Toruniu; Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Torunia; Centrum Badań nad Mniejszościami Religijnymi w Toruniu, Samorząd Studencki Wydziału Teologicznego UMK.

Podczas obrad sympozjalnych referenci zastanawiali się, na ile idee pochodzące z hinduizmu, dżinizmu, sikhizmu, buddyzmu, konfucjanizmu, taoizmu, szintoizmu itd. zaznaczają swą obecność w cywilizacji zachodniej (chrześcijańskiej). Rozważania dotyczyły nie tyle „mgławicowych” koncepcji nurtu New Age, ile raczej chodziło o krytyczne spojrzenie na kwestie związane z praktykami i wpływami azjatyckich duchowości na ludzi Zachodu, na ich poglądy antropologiczne, mentalność oraz postrzeganie świata duchowego i religijnego. W sposób naukowy przyglądano się różnicy między medytacjami, terapiami, modlitwami i tzw. życiem religijnym, które proponują emisariusze z Dalekiego Wschodu a – częstokroć zapomnianym – bogactwem medytacji i modlitwy chrześcijańskiej. Ukazywano m.in. problem przystawalności antropologii/teologii i metod modlitwy Wschodu do uniwersum tradycji chrześcijańskiej oraz zagrożeń, jakie niesie ze sobą – związane z indyferentyzmem wielu Europejczyków – pomieszanie pojęć w tej materii.

Naukowe poszukiwania zainspirowane zostały m.in. wytycznymi i wskazaniem zawartymi w tzw. Raporcie Watykańskim z 1986 r. (*Sekty albo nowe ruchy religijne. Wyzwanie duszpasterskie Raport watykański*, Watykański Sekretariat Jedności Chrześcijan, Sekretariat dla Niechrześcijan, Sekretariat dla Niewierzących, Papieska Rada do spraw Kultury, Rzym, 1986 r.)¹. Dokument ten w 6 rozdziale (*Zagadnienia do dalszych studiów i badań*) wymienia obszary, na których winny koncentrować się badania, jakie można prowadzić w odniesieniu do alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych (dalej: arr) i innych tego typu zjawisk wywodzących się z religii Dalekiego Wschodu. Należą do nich:

1. Studia o charakterze teologicznym,
2. Studia interdyscyplinarne,
3. Studia psychologiczne i pastoralne,
4. Sekty a rodzina,
5. Kobiety w sektach,

¹ Inna nazwa dokumentu: *Zjawisko sekt i nowych ruchów religijnych. Wyzwanie duszpasterskie* 1985; *Il fenomeno delle sette o nuovi movimenti religiosi. Rapporto provvisorio*, Roma 1958, cap. 3; (*Enchiridion Vaticanum*, X vol., EDB Bologna 1989, 402–414). Zwany jest także: *Dokumentem Watykańskim na temat Sekt*.

6. Adaptacja kulturowa i inkulturacja sekt oraz ich ewolucja w różnych kontekstach kulturowych i religijnych,
7. Studium ruchów młodzieżowych,
8. Wolność religijna w odniesieniu do sekt – aspekty etyczne, prawne i teologiczne,
9. Obraz sekt w opinii publicznej i wpływ opinii publicznej na sekty ².

Referaty sympozjalne poprzedzał wykład Roberta Tekieli redaktora i publicysty niezależnego, pt. *Zagrożenia duchowe pochodzące ze Wschodu we współczesnej kulturze Zachodniej (m.in. reinkarnacja, joga, sztuki walki, medytacja)*, który został wygłoszony wieczorem pierwszego dnia sympozjum. Po wykładzie odbyła się dyskusja.

Sympozjum oficjalnie otworzył w dniu następnym (13 listopada) Dziekan Wydziału Teologicznego UMK – ks. prof. dr hab. Dariusz Kotecki, który przywitał referentów i innych uczestników tego naukowego spotkania oraz dokonał krótkiego wprowadzenia w jego problematykę. Głos zabrali także: ks. prof. dr hab. Jan Perszon – kierownik naukowy sympozjum i Piotr Hoffmann – Przewodniczący Oddziału Okręgowego Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” w Toruniu.

Pierwszej sesji przewodniczył ks. dr hab. Piotr Roszak z Zakładu Teologii Fundamentalnej i Religii Wydziału Teologicznego UMK. Referaty tu przedstawili: prof. dr hab. Viara Maldjewa z Instytutu Filologii Słowiańskiej UMK (*Językowe świadectwa wpływów azjatyckiej duchowości na współczesnego Europejczyka*); ks. prof. dr hab. Jan Perszon z Zakładu Teologii Fundamentalnej i Religii Wydziału Teologicznego (dalej: WT) UMK (*Różaniec – kontynuacja Modlitwy Jezusowej Wschodu*); ks. prof. dr hab. Jarosław Popławski z Katedry Historii Duchowości Instytutu Teologii Duchowości WT KUL (*Znaczenie i rola medytacji w poznaniu i formacji duchowej człowieka*); O. prof. dr hab. Adam Sobczyk MSF z Zakładu Teologii Duchowości WT UMK (*Medytacja chrześcijańska według Hansa Ursa von Balthasara. Specyfika, metoda, różnice i możliwości integracji z medytacją niechrześcijańską*); ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski z Katedry Teologii Duchowości Katolickiej Instytutu Teologii Duchowości WT KUL (*Doświadczenie duchowe podstawą medytacji chrześcijańskiej*); ks. dr Andrzej Wańka z Katedry Teologii Fundamentalnej WT Uniwersytetu Szczecińskiego (*Wschodnie inspiracje zachodniego ezoteryzmu*) oraz dr Krzysztof Pilarz

² Dokument stwierdza, iż „O ile to możliwe, takie studia i badania powinny być podejmowane przy współpracy ekumenicznej”.

z Zakładu Pedagogiki Pastoralnej WT UMK (*Synkretyzm antropologiczny a wychowanie chrześcijańskie*).

Drugą sesję prowadził dr Piotr Chrzczonowicz z Wydziału Prawa i Administracji UMK. Referaty zaprezentowali: mgr Łukasz Kamiński z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (*Problem relatywizmu etycznego i wyjścia poza dobro i zło w filozofii buddyzmu zen*); Stanisław Chłościński prezes Stowarzyszenia „Wyzwoleni” z Poznania (*Religie Wschodu – zakazany owoc, czy na pewno? Stosunek Towarzystwa Strażnica a postawa jej członków wobec: buddyzmu, hinduizmu i jogi – na podstawie materiałów źródłowych: czasopism i wydawnictw tej organizacji*); ks. prof. dr hab. Andrzej Zwoliński z Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego JP2 w Krakowie (*Reinkarnacja, jako alternatywne wirtualne życie*); mgr Anna Łobaczewska przewodnicząca Ruchu Obrony Rodziny i Jednostki (dalej: RORiJ) (*„Przywrócić życiu”. Świadectwo uwikłania w Misję Czajtanii – Instytut Wiedzy o Tożsamości*); ks. dr Bolesław Karcz z Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego JP2 w Krakowie (*Wpływ idei reinkarnacji na koncepcje wychowania w rodzinie*) oraz ks. dr Stanisław Radoń także z Wydziału Nauk Społecznych, UP JP2 (*Uważność medytacyjna – naukowe wyzwanie do dialogu religijnego*).

Przewodnictwo nad trzecią sesją objął ks. prof. dr hab. Jan Perszon. Uczestnicy sympozjum mieli okazję usłyszeć wystąpienia: dr hab. Iwony Massaki z Katedry Hermeneutyki Polityki Wydziału Politologii i Studiów Międzynarodowych (dalej: WPiSM) UMK (*Anarchistyczno-heterodoksyjny wymiar tołstoizmu*); dr. Dariusza Hryciuka z Centrum Przeciwdziałania Psychomanipulacji w Lublinie (*Charakterystyka i zasięg oddziaływania grupy kultycznej o charakterze hinduistycznym „Misja Czajtanii”*); Siostry B.A. Michaeli Pawlik OP z RORiJ (*Wpływ Wschodu na duchowość Zachodu*); ponownie dr. D. Hryciuka (*Dalekowschodnie wątki w produkcjach filmowych i ich wpływ na postawy i przekonania młodzieży*); Macieja Angutka, (*Syndrom tężyczki wywoływanej hiperwentylacją w medytacyjnych praktykach oddechowych – referatu przygotowanego wspólnie z dr Dorotą Angutek z Instytutu Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego*); dr Agnieszki Lisieckiej-Bednarczyk z Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu (*Ideał edukacyjny w „Edukacji Idealnej”. Program wprowadzania Medytacji Transcendentalnej (TM) w polskich szkołach*) i Patryka Gacki reprezentującego Zespół Prawa Międzynarodowego „Ius Gentium” na Wydziale Prawa i Administracji UW (*Status prawny sekt w PRL-u i III RP. Omówienie metodą porównawczą*), a także po raz drugi Siostry B.A. Michaeli Pawlik OP (*Polityczne podłoże ekspansji hinduizmu na cywilizację Zachodu*).

Referaty do odczytu przesłali ks. prof. Ján Šafin z Katedry Historii Kościoła i Bizantynologii Wydziału Teologii Prawosławnej Preszowskiego Uniwersytetu w Preszowie na Słowacji (*Vnímanie času v kresťanskej a orientálnej filozofii a historiozofia* – Postrzeganie czasu w filozofii chrześcijańskiej i orientalnej oraz w historiozofii) oraz bp prof. dr hab. Andrzej Siemieniewski z Instytutu Teologii Duchowości Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu (*Jak medytować po chrześcijańsku?*). Po tej sesji przewidziano dyskusję.

W kolejnym dniu obrad (14 listopada) animatorem sympozjum był także ks. prof. dr hab. Jan Perszon. Przedstawiono tego dnia następujące referaty: prof. dr hab. Robert T. Ptaszek z Katedry Teorii Religii i Alternatywnych Ruchów Religijnych KUL (*O mylących schematach i groźnych nieporozumieniach będących rezultatem odwoływania się przez przedstawicieli zachodniej kultury do tak zwanej „Duchowości Wschodu”*); ks. prof. dr hab. Leonard Fic z Instytutu Dialogu Kultury i Religii UKSW (*Medytacja Wschodu, jako wyzwanie dla chrześcijaństwa*); O. prof. dr hab. M. Celestyn Paczkowski OFM z Zakładu Patrologii i Antyku Chrześcijańskiego WT UMK (*Czym jest duchowość chrześcijańskiego Wschodu?*); prof. dr hab. Paweł Sajdek z Katedry Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej KUL (*Spotkanie z cywilizacją Indii – zagrożenie czy szansa?*); po raz trzeci S. B.A. M. Pawlik OP (*Akomodacja religii Wschodu na Zachodzie*); Joanna Zabłudowska z Dominikańskiego Centrum Informacji o NRR i Sektach w Gdańsku (*Iluzje fałszywych mędrców w filmie „Dawid chce odlecieć” (reż. David Sieveking) jako pomoc medialna w rozeznaniu destrukcyjnej duchowości Wschodu*); mgr lic. Arkadiusz Król z Instytutu Ekumenicznego KUL (*Religie Dalekiego Wschodu w dialogu ze współczesnym chrześcijaństwem w świetle nauczania Kościoła katolickiego*); mgr Alicja Stańco z Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej WPiSM UMK (*Aum Shinriky (Aleph) – wschodnia myśl realizowana zachodnią przemocą*); mgr Milena Marciniak z Instytutu Filozofii UMK (*Wzajemne przenikanie się wątków buddyjskich i chrześcijańskich w filozofii człowieka Artura Schopenhauera*); mgr Anna Gładkowska z UP JPII w Krakowie (*Przeszkody na drodze dialogu międzyreligijnego i zasady jego owocnej realizacji w nauczaniu Benedykta XVI „apostola dialogu i pokoju”*); mgr Natalia Stala z Katedry Religioznawstwa i Filozofii Wschodu Wydziału Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (*Czy joga jest terapią?*); mgr Maciej K. Grzywacz z WPiSM UMK (*International relations and religion. Seeking for sacred-profane equilibrium*); po raz drugi mgr lic. Arkadiusz Król (*Działalność „Misji Czajtanii” na przykładzie województwa lubelskiego*) oraz mgr Michał

Płóciennik, UP JPII w Krakowie (*Z-chryścianizowany zen czy z-zenizowane chrześcijaństwo? Analiza krytyczna propozycji benedyktyna i mistrza zen Willigisa Jägera*), a także mgr Agata Kłocińska z Zakładu Filozofii Religii Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego (*Cud a zjawiska niezwykłe. Istotne różnice pomiędzy koncepcją buddyjską a chrześcijańską*).

Trzy zaplanowane na tę sesję wystąpienia nie odbyły się z powodu absencji referentów: bp prof. dr. hab. Andrzeja Siemienińskiego (*Współczesna medytacja monologiczna*); dr Moniki Wojtkowiak z Zakładu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (*Poradnictwo w zakresie sekt i nrr o proveniencji wschodniej – działania pomocowe i naprawcze – postulaty, oczekiwania, możliwości i ograniczenia*) oraz red. dr. Borisa Rakovskýego, redaktora naczelnego czasopisma „Rozmer” ze Słowacji (*Spiritualita hinduizmu a jeho vplyv na zachodnju civilizaciju – Duchowość hinduizmu i jej wpływ na zachodnią cywilizację*). Teksty ich wystąpień zostały przesłane organizatorom celem udostępnienia uczestnikom sympozjum.

Zaprezentowane podczas sympozjum referaty miały wysokie walory poznawcze, inspirowały do dyskusji i rozmów kularowych. Warto wspomnieć, że planowane jest opublikowanie wygłoszonych referatów w postaci książkowej.